

СПЕЦИФІКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

У статті розкрито специфіку адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження, яка відображає їх відмінні особливості, у т. ч. щодо їх формування, розвитку, перебігу та завершення. Вона зумовлена похідними особливостями цих правових зв'язків як адміністративно-правових і винятковими особливостями, які характеризують різні відносини в межах попередніх як автономні, зумовлені своєю процесуальною, управлінсько-сервісною, владно-розпорядчою належністю, та які мають власне нормативне врегулювання (виконавче законодавство), особливий характер і риси самих проваджень, що існують у його межах, унікальні різновиди адміністративних дій юрисдикційних органів, які в сукупності є специфічними та такими, що застосовуються тільки в цій сфері.

Ключові слова: адміністративно-правові відносини, виконавче провадження, виконання рішень, особливості, специфіка.

В статье раскрыта специфика административно-правовых отношений в сфере исполнительного производства, которая отражает их отличительные особенности, в т. ч. по их формированию, развитию, течению и завершению. Она обусловлена производными особенностями данных правовых связей как административно-правовых и исключительными особенностями, характеризующими разнородные отношения в пределах предыдущих как автономные, обусловленные своей процессуальной, управленческо-сервисной, властно-распорядительной принадлежностью, и которые имеют собственное нормативное урегулирование (исполнительное законодательство), особый характер и черты самих производств, существующих в его пределах, уникальные разновидности административных действий юрисдикционных органов, которые в совокупности являются специфическими и такими, которые применяются только в этой сфере.

Ключевые слова: административно-правовые отношения, выполнение решений, исполнительное производство, особенности, специфика.

The article reveals the specifics of administrative-legal relations in the sphere of executive proceedings, which reflects their distinctive features, including their formation, development, course and completion. It is caused by derivative features of the data of legal relations, as administrative-legal and exceptional features, which characterize heterogeneous relations within the previous ones as autonomous, due to their procedural, managerial-service, power-administrative affiliation and which, accordingly, have their own normative settlement (executive law), the special nature and features of the proceedings themselves, existing within it, etc.

Key words: administrative-legal relations, execution of decisions, executive proceedings, peculiarities, specifics.

Вступ. Протягом останнього десятиріччя в науковій літературі з'явилося чимало праць, присвячених філософському і соціологічному аналізу проблем теорії та історії розвитку суспільних відносин [1], у т. ч. й адміністративно-правових. Розкриття їх специфіки порівняно з правовідносинами у науці в цілому здійснюється саме через конкретизацію сфери, в якій складаються такі суспільні відносини [2, с. 60].

За нашим баченням, виконавче провадження у сфері загальної судової та виконавчої юрисдикції – це: 1) елемент захисного механізму відправлення справедливого правосуддя; 2) гарант реалізації основних завдань судочинства й адміністративної діяльності уповноважених органів і посадових осіб; 3) запорука ефективності реалізації приписів правових норм, звернення їх до виконання шляхом застосування примусових заходів; 4) адміністративна діяльність уповноважених органів і посадових осіб щодо реалізації виконання законних судових і позасудових юрисдикційних рішень; 5) сукупність адміністративно-правових зв'язків між учасниками процесу забезпечення примусового виконання рішень і відновлення справедливості.

Тож, розуміючи основні концептуальні характеристики досліджуваної сфери, здійснимо спробу виокремити специфіку адміністративно-правових відносин у її межах.

Побіжно на специфіку адміністративно-правових відносин звертали свою увагу такі вчені, як К.С. Бельський, А.Л. Борко, Ю.В. Георгієвський, І.Б. Морозова, І.В. Потапенко, М.А. Скоробагатько, А.М. Треушников, Ю.В. Фролов, В.Є. Хмелько, Е.О. Шевченко, С.В. Щербак та ін. Проте безпосередньо на сфері виконавчого провадження в Україні їх науковий погляд сфокусований не був, зосереджуючись на загальних чи суміжних чинниках.

Результати дослідження. Загалом особливість і важливість адміністративно-правових відносин полягає в тому, що саме в них проявляється вся складність і комплексність адміністративного права [3, с. 80; 4, с. 74]. У свою чергу, в теорії адміністративного права існують два основні підходи до визначення специфіки таких відносин. Згідно з першим підходом адміністративні правовідносини виникають у процесі державного управління, мають обов'язковий суб'єкт – орган державного управління (орган виконавчої влади), є відносинами влади – підкорення, у яких відсутня юридична рівність сторін. З позиції другого підходу адміністративні правовідносини виникають у сфері державного управління, можуть відбуватися між усіма суб'єктами адміністративного права у будь-якому їх поєднанні, поділяються відповідно до співвідношення прав та обов'язків суб'єктів на дві групи: відносини влади – підкорення та рівноправні відносини [5, с. 109; 6, с. 42–43].

На думку Е.О. Шевченко, специфіка цих відносин, які є предметом регулювання адміністративного права, також визначається особливостями тих норм, завдяки яким вони впорядковуються та стають правовими. Цей момент має власне значення, адже саме правовими нормами визначається зміст і спрямованість правового регулювання взаємовідносин між суб'єктами адміністративного права, а також їх правовий статус, що реалізується в межах цих правовідносин. Більш того, саме завдяки цим нормам діє механізм гарантування та захисту прав і свобод особи. Ю.В. Георгієвський у цьому контексті вказує, що зміщення пріоритетів у співвідношенні держави й особи на користь останньої потребує запровадження відповідних механізмів із захисту прав і свобод громадян, а найбільш ефективною формою такого захисту від порушень з боку суб'єктів управління є судова процесуальна форма [7, с. 5; 8, с. 1117], а в нашому випадку – ще й виконавча.

Слід додати, що адміністративно-правові норми, регулюючи управлінські й охоронні відносини, а також відносини, пов'язані з захистом прав і свобод людини і громадянина, забезпечують фундаментальні умови існування людського суспільства. Як зазначає К.С. Бельський, і з цим варто погодитися, адміністративне право – екзистенціональна, тобто найбільш пов'язана з буттям та існуванням людини галузь права [9, с. 19]. У цьому аспекті до адміністративного права певною мірою наближується лише кримінальне право, оскільки припиняє «війну всіх проти всіх» і досить ефективно допомагає укріпленню громадського порядку. Виникнувши на тлі необхідності соціального управління, адміністративне право створює фундамент, основу для нормального й ефективного розвитку і функціонування високорозвинених суспільних систем. Таким чином, адміністративне право можна назвати не лише головним суспільним регулятором у нашій державі, а й основою, яка створює підвалини суспільного життя в державі [10, с. 50].

Тобто, перш за все, специфікою аналізованих відносин є їх належність до сфери адміністративної юрисдикційності (публічної), особливістю якої є забезпечення, захист, гарантування, охорона та врегулювання основоположних потреб держави, суспільства й окремого її представника. Відтак ці відносини мають публічний характер та є, з-поміж всього, управлінськими, які за своєю природою є дуалістичними, коли в поєднанні існують як владно-розпорядчі дії, так і сервісні у вигляді надання різноманітних послуг у межах аналізованої сфери.

Неможливо оминати увагою той факт, що адміністративно-правові відносини у сфері виконавчого провадження є адміністративно-процесуальними, тобто складаються з приводу реалізації норм не тільки однойменної матеріальної галузі (адміністративного права), а й інших юридичних галузей. Вони спрямовані на реалізацію норм адміністративного, земельного, трудо-

вого, сімейного, господарського, митного, житлового, кримінально-виконавчого, міжнародного, цивільного, фінансового, аграрного та інших галузей права [11].

Тут доцільно вказати, що раніше правовідносинам, які виникали у виконавчому провадженні, були властиві риси цивільних процесуальних правовідносин, що визначалися системою процесуальних дій, які виконувалися органом примусового виконання, учасниками процесу; змістом, формою, умовами виконання процесуальних дій; системою прав та обов'язків суб'єктів правовідносин; гарантіями їхньої реалізації [12, с. 10]. Однак, враховуючи сучасний характер правовідносин, що виникають у виконавчому провадженні, неможливо говорити про їхню цивільну процесуальну природу. На увагу заслуговує досить обережна позиція російської вченої І.Б. Морозової про притаманність правовідносинам, що виникають у виконавчому провадженні, ознак цивільних процесуальних правовідносин та адміністративно-правових [13; 14, с. 39]. Це і засвідчує різноманітність таких правовідносин.

Окрім того, аналізовані правові зв'язки мають власне нормативне врегулювання, тобто коло законодавчих (законів і підзаконних нормативно-правових) актів, які створюють систему т. зв. виконавчого законодавства. Наприклад, це: 1) Закони України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII [15]; «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02 червня 2016 р. № 1403-VIII [16]; Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV [17]; Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV [18]; Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI [19]; Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 р. № 1129-IV [24]; 2) Наказ Міністерства юстиції України: «Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень» від 02 квітня 2012 р. № 512/5 [20]; «Про затвердження Порядку реалізації арештованого майна» від 29 вересня 2016 р. № 2831/5 [21]; «Спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державних виконавців відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України» від 21 жовтня 2016 р. № 3005/5 [22]; «Про затвердження Положення про автоматизовану систему виконавчого провадження» від 05 серпня 2016 р. № 2432/5 [23]; 3) спільні накази: «Про затвердження Порядку взаємодії органів державної виконавчої служби та митниць Державної фіскальної служби під час передавання майна, конфіскованого за рішеннями судів, та розпорядження ним»: Наказ Міністерства юстиції України, Міністерства фінансів України від 23 березня 2018 р. № 892/5/379 [24]; «Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України та органів і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»: Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України від 30 січня 2018 р. № 64/261/5 [25]; «Про затвердження Порядку взаємодії органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, та органів Державної прикордонної служби України під час здійснення виконавчого провадження»: Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України від 30 січня 2018 р. № 256/5/65 [26]; 4) Постанови Кабінету Міністрів України: «Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників» від 03 серпня 2011 р. № 84529 [27] та ін.

Вважаємо за доцільне навести думку С.В. Щербака, з якою ми частково погоджуємося, про те, що аналізовані правовідносини мають такі особливості: вони виникають у разі примусового виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів; без волі стягувача (фізичної або юридичної особи) державний виконавець не має права відкривати виконавче провадження; державний виконавець є обов'язковим суб'єктом правовідносин у виконавчому провадженні і на нього покладений обов'язок своєчасного, повного та реального виконання рішень судів та інших органів; необхідність у відкритті виконавчого провадження виникає тоді, коли суб'єкти права не можуть самостійно, без втручання компетентного органу реалізувати свої законні права або інтереси; владний характер правовідносин; правовідносини у виконавчому провадженні виникають, змінюються та припиняються у певному порядку, закріпленому в законі (наприклад, правовідносини на стадії відкриття виконавчого провадження чітко визначені); характерною рисою кола суб'єктів правовідносин виконавчого провадження є їх чітка визначеність, оскільки це впливає з такою властивістю судових рішень, як преюдиціальність; процедура вчинення виконавчих дій регламентує права й обов'язки державного виконавця, за межі яких він виходити не може; обов'язковість вимог державного виконавця для всіх інших суб'єктів виконавчого провадження та для усіх органів, організацій, посадових осіб, громадян і юридичних осіб [14, с. 44–45].

Необхідно уточнити, що вищезгаданий науковець притримується класичної, або ж навіть застарілої, моделі розуміння предмета адміністративного права, прихильники якої стверджують, що адміністративно-правові відносини є виключно відносинами влади – підкорення. Ми – прихильники іншої позиції, а тому вважаємо, що не зовсім коректним є його ствердження, що між суб'єктами аналізованих правовідносин немає рівності, оскільки Державна виконавча служба – це орган держави, отже, це відносини влади (з боку державного виконавця – наділеного певними повноваженнями) та підлеглості (з боку іншого суб'єкта правовідношення – стягувача, боржника, які зобов'язані дотримуватися вимог державного виконавця) [14, с. 45]. За нашим баченням, це однобоке розуміння суб'єктного складу правовідносин, що супроводжують виконавче провадження, в т. ч. і їх природи. Окрім Державної виконавчої служби, обов'язки із виконання рішень мають також приватні виконавці, органи доходів і зборів, банки та інші фінансові установи. Однак і це не головне, оскільки частково можна стверджувати, що вони, як делеговані представники, наділені спеціальною правосуб'єктністю. Потенційними учасниками виконавчого провадження є виконавець, сторони, представники сторін, прокурор, експерт, спеціаліст, перекладач, суб'єкт оціночної діяльності – суб'єкт господарювання, особи, права інтелектуальної власності яких порушені, поняті, працівники поліції, органи опіки і піклування, а також визначені законами чи підзаконними актами інші органи й установи. Між ними не завжди виникають відносини влади – підпорядкування. Стверджувати, що наукова думка цього науковця є хибною, теж неправомірно, оскільки в самому спеціалізованому законі окремо виділено суб'єктів та учасників виконавчого провадження. А тому найбільш вдалим буде висновок про те, що в умовах сучасності аналізовані правовідносини бувають рівноправними, субординаційними та функціональними залежно від правосуб'єктності їх учасників, останній різновид яких описаний С.В. Щербаком.

Слід наголосити, що виникнення різнорідних адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в будь-якому разі спричинене адміністративною нормою: зобов'язальною, управлінською, процесуальною, зобов'язальною тощо. Тоді як момент початку, перебіг і закінчення є різним залежно від того, які суб'єкти вступають у правовідношення та стосовно якого об'єкта, кола правомочностей і їх мети.

Також необхідно додати, що, окрім вищенаведеного, особливостями аналізованих правовідносин є характер і риси самих проваджень, що існують у його межах, різновиди адміністративних дій юрисдикційних органів, які в сукупності є специфічними та такими, які застосовуються тільки в цій сфері.

Так, законодавець визначив, що є провадження щодо виконання судових рішень та щодо виконання рішень інших органів і посадових осіб [15], однак не відокремив самі процедури їх здійснення. Надано загальні правила та положення виконання рішень судових і позасудових рішень, де передбачено стадії їх реалізації. В Інструкції з організації примусового виконання рішень [20] і деяких законодавчих актах містяться тільки окремі вказівки щодо здійснення примусового виконання рішень позасудових органів, тоді як у кодифікованих законах конкретної галузі надається деталізація виконання судових рішень. Відсутність деталізації особливостей здійснення примусового виконання рішень позасудових органів у межах одного нормативно-правового акта дещо ускладнює процедуру його виконання, а тому доцільно на законодавчому рівні врегулювати це питання. Натомість сучасне виконавче законодавство розрізняє провадження майнового та немайнового характеру.

Загалом процедура виконання рішення налічує декілька стадій, етапи реалізації яких знаходимо в Законі України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII та в Інструкції з організації примусового виконання рішень, затвердженою Наказом Міністерства юстиції України від 02 квітня 2012 р. № 512/5: 1) ініціювання здійснення примусового виконання рішення; 2) з'ясування наявності правових підстав для відкриття виконавчого провадження; 2-1) повернення виконавчого документа стягувачу без прийняття його до виконання; 3) відкриття виконавчого провадження; 4) вжиття невідкладних виконавцем заходів щодо забезпечення примусового виконання рішень; 5) визначення місця виконання рішення; 6) за наявності підстав: відкладення проведення виконавчих дій, відстрочка або розстрочка виконання, встановлення чи зміни способу і порядку виконання рішення; поновлення виконавчого провадження; 7) вчинення виконавчих дій, у т. ч. примусових: перевірка інформації про наявність боржника, його майна, місця роботи або здійснення опису й арешту майна; за наявності підстав об'єднання виконавчих проваджень – здійснення розшуку боржника, його майна, розшуку дитини за виконавчим документом про відібрання дитини; застосування заходів примусового виконання рішень; звернення стягнення на майно боржника; виконання рішень немайнового характеру; 8) закінчення або зупи-

нення виконавчого провадження, повернення виконавчого документа стягувачу; 9) відновлення виконавчого провадження.

Ці стадії ілюструють основні адміністративні дії виконавця щодо примусового виконання рішень і надають конкретизоване уявлення про сферу виконавчого провадження загалом, демонструючи її виняткові характеристики. У свою чергу, суб'єкти, об'єкти та зміст відображають їх виняткову структуру.

Висновки. Усе вищевикладене дає можливість сформулювати висновок, згідно з яким специфіка адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження розкриває їх відмінні особливості, у т. ч. щодо їх формування, розвитку, перебігу та завершення. Вона зумовлена двома чинниками: 1) похідними особливостями цих правових зв'язків як адміністративно-правових, котрі забезпечують, захищають, гарантують, охороняють і врегульовують основоположні потреби держави, суспільства й окремого її представника в конкретній галузевій і сферичній належності; 2) винятковими особливостями, які характеризують різні відносини в межах попередніх як автономні, зумовлені своєю процесуальною, управлінсько-сервісною, владно-розпорядчою належністю та які, відповідно, мають власне нормативне врегулювання (виконавче законодавство), особливий характер і риси самих проваджень, що існують у його межах, унікальні різновиди адміністративних дій юрисдикційних органів, які в сукупності є специфічними та такими, які застосовуються тільки в цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Хмелько В.С. Найзагальніші особливості суспільних відносин. Філософська думка. 1974. № 6.
2. Борко А.Л. Поняття та особливості адміністративно-правових відносин у сфері функціонування судової системи України. Європейські перспективи. 2013. № 3. С. 59–64.
3. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: навч. посіб. К.: Атіка, 2008. 624 с.
4. Скоробагатько М.А. Адміністративно-правові відносини у сфері експертно-криміналістичної діяльності органів внутрішніх справ України. Європейські перспективи. 2013. № 5. С. 74–76.
5. Бахрах Д.Н. Административное право: учебник. М.: Норма, 2007. 816 с.
6. Фролов Ю.М. Сутність та особливості адміністративно-правових відносин. Наше право. 2013. № 11. С. 41–46.
7. Георгієвський Ю.В. Адміністративна юстиція: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Х., 2004. 19 с.
8. Шевченко Е.О. Визначення поняття адміністративно-правових відносин з урахуванням пріоритетного значення та ролі в них суб'єкта адміністративного права (на прикладі адміністративного суду). Форум права. 2011. № 1. С. 1116–1122.
9. Бельский К.С. Феноменология административного права. Смоленск, 1995.
10. Потапенко І.В. Роль адміністративного права в регулюванні суспільних відносин. Європейські перспективи. 2014. № 5. С. 50–54.
11. Кісіль З.Р., Кісіль Р.В. Адміністративне право: навч. посіб. К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. 696 с.
12. Штефан М.Й. Цивільний процес: підручник. К.: Ін Юре, 1997. 608 с.
13. Морозова И.Б., Треушников А.М. Исполнительное производство: учеб.-практ. пособ. М.: Городец, 1999. 328 с.
14. Щербак С.В. Адміністративно-правове регулювання виконавчого провадження в Україні: дис. ... канд. юридич. наук: 12.00.07; Національна академія наук України Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2002. 225 с.
15. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 30. Ст. 542.
16. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1403-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 29. Ст. 535.
17. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35–36, № 37. Ст. 446.
18. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492.
19. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.

20. Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень: Наказ Міністерства юстиції України від 02 квітня 2012 р. № 512/5. Офіційний вісник України. 2012. № 27. С. 23.

21. Про затвердження Порядку реалізації арештованого майна: Наказ Міністерства юстиції України від 29 вересня 2016 р. № 2831/5. Офіційний вісник України. 2016 р. № 76. С. 179.

22. Спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державних виконавців відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України: Наказ Міністерства юстиції України від 21 квітня 2016 р. № 3005/5. Офіційний вісник України. 2016. № 87. С. 395.

23. Про затвердження Положення про автоматизовану систему виконавчого провадження: Наказ Мін'юст України від 05 серпня 2016 р. № 2432/5. Офіційний вісник України. 2016. № 64. С. 454. Ст. 2182.

24. Про затвердження Порядку взаємодії органів державної виконавчої служби та митниць Державної фіскальної служби під час передавання майна, конфіскованого за рішеннями судів, та розпорядження ним: Наказ Міністерства юстиції України; Мінфін України від 23 березня 2018 р. № 892/5/379. Офіційний вісник України. 2018. № 26. С. 239. Ст. 963.

25. Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України та органів і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Наказ МВС України, Мін'юст України від 30 січня 2018 р. № 64/261/5. Офіційний вісник України. 2018. № 11. С. 153.

26. Про затвердження Порядку взаємодії органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, та органів Державної прикордонної служби України під час здійснення виконавчого провадження: Наказ Мін'юст України; МВС України; від 30 січня 2018 р. № 256/5/65. Офіційний вісник України. 2018. № 11. С. 153.

27. Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або [...]: Постанова Кабінет Міністрів України від 03 серпня 2011 р. № 84529. Урядовий кур'єр. 2011. № 154.

УДК 342.9 (477)

ПЛУГАТАР Т.А.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню актуальних питань забезпечення гендерної рівності в діяльності Національної поліції України. Акцентовано увагу на тому, що механізм реалізації та забезпечення гендерної рівності в органах поліції не є досконалим, про що свідчить існування окремих аспектів дискримінації осіб як жіночої, так і чоловічої статі. Зроблено висновок, що ефективність забезпечення гендерної рівності в діяльності Національної поліції України залежить не тільки від прийняття декларативних норм, а й безпосередньо від запровадження відповідних організаційних заходів у цій сфері. Надано пропозиції щодо вирішення актуальних питань забезпечення гендерної рівності в діяльності Національної поліції України.

Ключові слова: гендер, гендерна рівність, гендерна політика, Національна поліція України, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

© ПЛУГАТАР Т.А. – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, учений секретар (Вчена рада Державного науково-дослідного інституту Міністерства внутрішніх справ України)